

Mgr. Miroslav Nerad
Advokát

ČESKÁ INSPEKCE ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ Ředitelství Praha - PODATELNA
Došlo: 22-10-2008
10108/1094633 Č.j.: ..... přiděleno ..... OP

Slezská 3
120 00 Praha 2
Česká republika

Česká advokátní komora, ev. č. 8591

Tel/Fax +420 2 61 22 36 42
+420 2 61 21 51 56
Email info@pravnikancelar.cz
www.pravnikancelar.cz

V Praze dne 12. října 2008
k čj. ČIZP/10/OOP/SR01/0803583.009/08/RTM
Sp. zn. 053/3948

České inspekce životního prostředí
Na Břehu 267/1a
190 00 Praha 9

DOPORUČENĚ

Věc: doložení odborného posudku č. 090808

ČESKÁ INSPEKCE ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ Ředitelství Praha - Odbor ochrany přírody
Došlo dne: 12. 10. 2008
Podání č.: 10108/098633
Jednací č.:
Spisová zn.: ČIZP/10/OOP/SR01/0803583
Vyřizuje: MARIE
Podnět č.:

Účastník, Technická správa komunikací hl. m. Prahy, tímto zasílá Odborný posudek č. 090808, který se vyjadřuje k souboru navrhovaných opatření AOPK uvedených ve znaleckém posudku čj. 391/2008, který zpracoval ing. Marek Žďárský.

V Praze dne 12. října 2008

Technická správa komunikací hl. m. Prahy

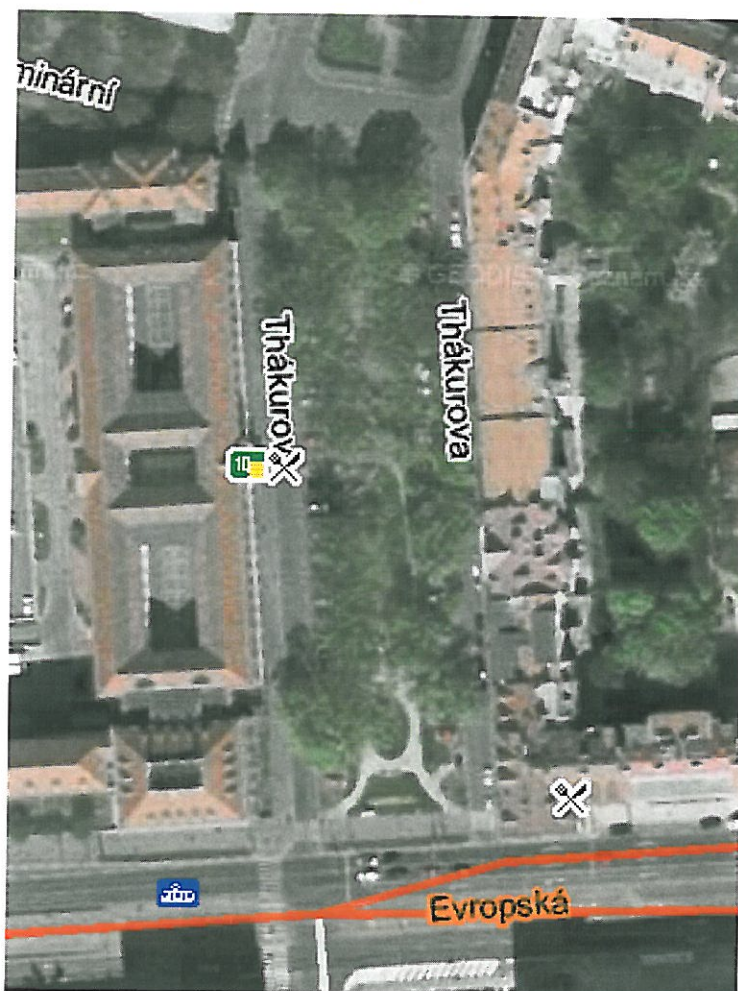
Mgr. Miroslav Nerad
v zastoupení

Mgr. Miroslav Nerad
advokát
Praha 2, Slezská 3
tel./fax: +420 261 223 642

Odborný posudek č. 090808

ve věci:

Posouzení provedeného ošetření lip v ulici Thákurova, dle souboru navrhovaných opatření AOPK uvedených ve znaleckém posudku č.j. 391/2008

Zpracovatel posudku: Ing. Marek Žďárský

Hasina 6, Rožďalovice, okres Nymburk

Tel. 603 465 612, e-mail: marek.zdarsky@arboristika.cz

2008

Posouzení provedeného ošetření lip v ulici Thákurova, dle souboru navrhovaných opatření AOPK uvedených ve znaleckém posudku č.j. 391/2008

- Posudek vyžaduje:** Technická správa komunikací hl. m. Prahy
Řásnovka 770/8, 110 15 Praha 1
- Posudek vyhotoven:** 26. 09. 2008 na základě požadavku zadavatele
a na základě následujících podkladů:
- znalecký posudek AOPK č. j. 391/2008 ze dne 30. dubna 2008,
  - posouzení provedeného ošetření lip AOPK ze dne 1. 9. 2008,
  - závěry terénního šetření provedené zhotovitelem posudku dne 9. 9. 2008
- Důvod:** posouzení kvality a rozsahu ošetření stromů provedeném správcem (TSK) na základě znaleckého posudku AOPK č. j. 391/2008
- Zhotovitel posudku:** Ing. Marek Žďárský, Hasina 6, Rožďalovice, okres Nymburk 289 34
IČO: 60204672, tel. 603 465 612.
- Přílohy:** znalecký posudek AOPK č. j. 391/2008 ze dne 30. dubna 2008,
závěry terénního šetření provedené zhotovitelem posudku dne 9. 9. 2008
- Posudek zpracoval:** Ing. Marek Žďárský
- absolvent střední zahradnické školy v Mělníku
  - absolvent Zahradnické fakulty MZLU Brno
  - držitel certifikátu Český certifikovaný arborista - KONZULTANT
  - spolupracovník a externí přednášející Vyšší odborné školy zahradnické a jednoletého dálkového studia Komplexní péče o dřeviny v Mělníku
  - národní komisař certifikační zkoušky "Evropský certifikovaný stromolezec"
  - lektor vzdělávací společnosti v oboru arboristika Schola arboricultura s.r.o.
  - tuzemská praxe v oboru arboristika od roku 1994.
  - dlouhodobá spolupráce s odborem ochrany prostředí Magistrátu hl. m. Prahy (od roku 1998)
  - zahraniční praxe USA 1995, 1996, Norsko 1998, Francie 2000, Anglie 2003, Německo 2004, Rakousko 2004
  - zakládající člen české pobočky mezinárodní arboristické společnosti ISA
  - člen Společnosti pro zahradní a krajinářskou tvorbu - Sekce péče o dřeviny
  - spoluautor knihy Péče o dřeviny rostoucí mimo les – I. (J. kolařík a kol., 2003)
  - vedoucí autorského týmu skript pro celoživotní vzdělávání Arboristika III. Vydává Vyšší odborná škola zahradnická a Střední zahradnická škola v Mělníku (M. Žďárský. a kol., 2008)
  - systematická přednášková činnost v oboru arboristika a dendrologie od roku 1998

Popis předmětných stromů a stanoviště

Čtyřřadá alej 31 ks lip stříbrných *Tilia tomentosa* přibližně ve věku 80 let se nachází v ulici Thákurova v Praze 6. Popis stanoviště i historických souvislostí je velmi pěkně a pravdivě popsán v posudku AOPK a proto se mu více nevěnuji. Lípa stříbrná pochází z jihovýchodní Evropy. Podle známého sadovníka a dlouholetého pedagoga ing. Václava Hurycha v jeho publikaci „Okrasné dřeviny pro zahrady a parky“ (Hurych, 2003) má původní druh „... přirozeně kuželovitou, vznosnou korunu s vystoupavými větvemi, což způsobuje ve středním věku rozpadávání koruny. Pouze kultivar 'Brabant' má přirozeně "průběžný" kmen (hlavní osu).“

Přestože je lípa stříbrná nejvhodnější lípou do městského prostředí, pro svou relativní odolnost vůči suchu a chudým půdám, má i své slabší stránky jako všechny druhy lip a to je zejména nízká tolerance vůči zhuštění půdy, zasolení a hlubokým mrazům na osluněných stanovištích, které způsobují tvorbu mrazových desek na kmenech s hladkou kůrou. Nicméně žádná z lip není dřevinou vhodnou do městského prostředí, lípu stříbrnou nevyjímaje, přestože městské prostředí snáší nejlépe z nich, jak již bylo výše řečeno. Zapěstování lípy stříbrné v době rozvoje koruny v mládí je jedno z nejobtížnějších, jelikož tento druh zcela přirozeně vytváří ostrá vidličnatá větvení se zarůstající kůrou (tzv. tlaková větvení) a to už od útlého věku i na postranních větvích. Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že se nezdá, že se setkáváme s mladými exempláři, které v podstatě nemají bezproblémové větvení a my ho musíme při výchovném řezu mladých jedinců do určité míry (byť neradi) "tolerovat". Tento jev je pak v dospělosti příčinou již zmíněného rozpadání korun ve středním věku.

Jsem přesvědčen, že v případě lip v ulici Thákurova došlo v minulosti ke dvěma pochybením z pohledu rozvoje péče. Nedostatečný výchovný řez v mládí stromů a s velkou pravděpodobností nesprávně provedený tzv. sesazovací řez "na hlavu", po kterém již nenásledovala další odpovídající péstební opatření. K tomuto pochybení, lze-li to tak nazvat, však došlo v době intenzivního růstu stromů zcela jistě před více než 40ti lety. V otázce výchovného řezu je to samozřejmě otázka doby více než 60ti let. Toto mé přesvědčení mimo jiné dokládá i odborný posudek paní RNDr. Boženy Gregorové, CSc. číslo 79/2008 ze dne 3. června 2008.

Zanedbaná péče měla za následek tvorbu a rozvoj defektních větvení, jež jsou s růstem stromu stále více závažným provozně-bezpečnostním problémem. Takto "zanedbané" stromy vytvářejí sekundární korunu ze spících a adventivních pupenů, avšak ta je již vždy mnohem hůř staticky zajištěná na kmen či mateřské kosterní větve. Za určitých podmínek lze se sekundárními korunami pracovat, je to však vždy velice problematická záležitost, ve které žádné řešení většinou není ideální a má svá úskalí. Pokud tedy v případě lip v ulici Thákurova, lze mluvit o zanedbané péči o stromy, jenž měla zásadní vliv na současnou podobu korun, musíme se vrátit v historii o několik desítek let zpět. Pokud jednou zasáhneme do základní struktury kosterního větvení a dále ponecháme vývoj bez nápravných opatření, nelze s odstupem desítek let takový problém odstranit či uspokojivě vyřešit. Vždy už se jedná o alternativní varianty, kdy hledáme co nejmenší "zlo" pro strom výměnou za zlepšení statických poměrů.

Abychom však byli spravedliví, nemůžeme posuzovat zásahy prováděné před více než padesáti lety optikou dnešní moderní arboristiky. Tento obor doznal v posledních třiceti letech veliký rozvoj a dosáhl nebyvalého stupně poznání ve všech jeho oblastech. Řada dříve běžně používaných technologií ve světle nového poznání, zkušeností a výzkumu se dnes hodnotí jako technologická chyba. Přestože sesazovací řezy (nesprávně pochopené a prováděné řezy na hlavu) jsou dnes právem zavrženy jako hrubá technologická chyba, byla tato technologie často v dobré víře užívána jako alternativní varianta řešení prostorových i bezpečnostních problémů. Důsledky rozsáhlých poškození a snížení životnosti jedince nebylo ani zdaleka takovým terčem pozornosti odborníků jako dnes. Tímto neobhajují "staré praktiky", pouze konstatují, že v době, ve které došlo z mého pohledu k zásadnímu poškození, jenž má za následek většinu současných problémů, nebylo očima tehdejší laické ani části odborné veřejnosti vnímáno jako odborné pochybení, či dokonce přečin.

Důkazem je mimo jiné i fakt, že s podobnými případy přerostlých dekapitovaných korun nebo nesprávně provedeného sesazovacího řezu setkáváme v dnešní arboristické praxi velmi často. Řešení těchto problémů je vždy komplikované, často nejednoznačné a v důsledku téměř vždy pro stromy problematické.

Výchozí situace pro řešení kritické provozní bezpečnosti a špatného zdravotního stavu

Na základě všech doposud zpracovaných odborných posudků vypracovaných na posouzení současného stavu a perspektivy předmětných lip, lze jednoznačně konstatovat, že **jejich stav je vážný jak z hlediska zdravotního stavu, tak z hlediska provozní bezpečnosti**. Správce pozemku, TSK Praha (potažmo oblastní správa Severozápad) se s přihlédnutím k závěrům vypracovaných

posudků a opakovaným problémům s padajícími větvemi, rozhodla pro téměř úplnou výměnu stromořadí. Jakkoliv může být tento záměr diskutabilní, je dle mého odborného názoru věcně i procesně pochopitelný. V listopadu 2007 tedy podala TSK žádost o povolení k pokácení většiny "problematických" lip se záměrem pokácené stromy nahradit novou výsadbou.

Na druhou stranu je legitimní, že řada odborníků s tímto záměrem odborně nesouhlasí a polemizuje o možnostech alternativních řešení s cílem ponechat ještě stávající jedince na stanovišti co nejdéle je to možné. Z tohoto důvodu bylo správní řízení pozastaveno a Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) prověřuje příčiny současného stavu i možné vyčerpání všech alternativních řešení vedoucích k zachování maximálního počtu stromů. K tomu využívá služby Agentury ochrany a krajiny (AOPK) jako odborného orgánu, která dne 30. dubna tohoto roku vypracovala znalecký posudek se záměrem posouzení:

1. Funkčního a estetického významu předmětných dřevin
2. Zdravotního stavu a provozní bezpečnosti
3. Možností všech pěstebních opatření, která by vedla k zachování stávajících dřevin a jejich životaschopnosti v podmínkách městského provozu (včetně dosadby)
4. Ekologické újmy, která by vznikla případným pokácením předmětných dřevin.
5. Stavů a životaschopnosti nových výsadeb
6. Vlivu na krajinný ráz

Plné znění posudku viz. příloha 1. Přestože ani po více jak půl roce nebylo vydáno rozhodnutí k žádosti TSK o povolení kácení vybraných lip, přistoupila oblastní správa Severozápad na alternativu ošetření stromů na základě výše citovaného posudku. V souladu s navrhovanými opatřeními, pod dohledem zástupců ČIŽP, byla některá navrhovaná řešení realizována, jako předběžná opatření pro zlepšení stavu stromů do doby, než padne pravomocné rozhodnutí řádně podané žádosti vlastníka pozemku o povolení ke kácení, na základě kterého budou přijata další opatření k řešení vážného stavu předmětných stromů.

Na základě žádosti ČIŽP a na základě místního šetření ze dne 1. 9. 2008, vypracovala AOPK Posouzení provedeného ošetření předmětných lip s konstatováním, že ne všechna navrhovaná opatření byla provedena (viz. příloha 2). Jelikož do dnešního dne stále není známo rozhodnutí odboru životního prostředí Městské části Praha 6 o povolení ke kácení, vyžádalo si TSK prostřednictvím oblastní správy Sever, nezávislé posouzení, zda provedená opatření jsou v dané situaci dostačující a provedená odpovídajícím způsobem, případně jaká další navrhovaná opatření a jakým způsobem je potřeba realizovat.

Vyjádření k provedeným opatřením navrženým dle posudku AOPK a možnostem dalších řešení

Podrobné hodnocení zásahů u jednotlivých stromů je popsáno v posouzení provedených ošetření (viz. příloha 2.) Z tohoto posudku bych však rád vyzdvihnul několik klíčových bodů:

1. Řez

Prakticky u všech stromů navržených k řezu, bylo správně konstatováno, že navrhované opatření bylo provedeno. Výjimku tvoří dvě lípy, u kterých bylo navrženo úplné odstranění rizikové větve, ale větev byla pouze zakráčena a zatím ponechána. Pokud odborná firma usoudí a na svou odpovědnost vezme, že zakráčení větve je z hlediska provozní bezpečnosti dostačující, preferujeme obecně tuto variantu před úplným odstraněním. Důvodem je oddálení průniku infekce do kmene nebo mateřské větve. Toto rozhodnutí realizátora bych tedy nepovažoval za technologickou chybu, jednoznačně vedoucí ke zhoršení stavu stromu.

Vlastní provedení především redukčního řezu po celém obvodu korun lip hodnotím jako adekvátní vzhledem k naprosto nevhodné době, kdy byl proveden (ideální a pro stromy nejméně stresující dobou pro obvodovou redukci korun lip je bezesporu období předjarní – období před rašením nových výhonů s listy). Redukce olistěných větví v letním období, kdy jsou lípy stresovány silným slunečním zářením, vysokými teplotami, nízkou vzdušnou vlhkostí a nedostatkem vody ve ztuhlých a suchých půdách jen přispívá k stresovým reakcím stromu, které jej mohou silně oslabit. Obvodové redukce korun a redukce, při níž odebíráme více jak 15 % hmoty koruny, je potřeba provádět v bezlistém stavu, nejlépe v období předjaří těsně před rašením listů. Strom tak nepřichází o fyziologicky aktivní plochu listů a zásobní látky uložené v kořenech, kmenech a tlustých větvích může

při rašení použít k probouzení spících nebo tvorbě adventivních pupenů (nehledě na méně stresové faktory vnějšího prostředí – vlhké a teplotně optimální jaro s dostatkem vody v půdě nejsou stresory jako letní extrémy). Díky tomuto efektu si při redukcích můžeme u druhů jako je lípa, zakracovat větve i na menší průměry postraních větví, než je 1/3 větve mateřské.

V odstranění suchých větví v koruně nevidím problém, nicméně požadované redukční řezy již nejsou záležitostí jednoznačnou. Určitě se s autorem navržených opatření shodují v tom, že je nezbytné problematiku větvení odlehčit zakrácením větví a korunu obvodově zredukovat. Dovolím si tvrdit, že alespoň částečnou obvodovou redukci potřebují prakticky všechny lípy vzhledem k faktu, že naprostá většina se přeslenitě až metlovitě větví z jednoho místa na kmeni, kde byla pravděpodobně koruna v dávné minulosti seřezána. V současné situaci zastávám názor, že navrhované opatření řezu bylo provedeno maximálně šetrně pro stromy jako takové a to i na úkor toho, že problém nízké provozní bezpečnosti se zásadně nevyřešil.

Z tohoto pohledu lze provedené opatření považovat za dostatečné z hlediska termínu řezu, ale pokud bude rozhodnuto o zachování více jedinců, je třeba zásah zopakovat a problematiku větve zakrátit hlouběji, aby problém možného vylomení byl eliminován na minimum a přitom zůstal do maximální míry zachován přirozený habitus koruny. Jako zásadnější však považuji problém reakce jednotlivých stromů, jelikož obvodovou redukci lze s úspěchem provádět jen v případě dobré fyziologické vitality. Bohužel v tomto se s autory posudku AOPK odborně rozcházejí. V obecném souhrnu posudek AOPK konstatuje, že vitalita většiny lip je dobrá, maximálně mírně zhoršená (vyjma několika stromů navržených k pokácení). Dle mého názoru **je vitalita většiny jedinců zhoršená až výrazně zhoršená, což vidím jako velmi silné riziko pro následnou reakci na redukční řez v letním období**. Toto riziko je třeba důkladně zvážit, protože může být jedním ze závaží na misce vah při rozhodování, zda strom zredukovat či raději pokácet. Osobně jsem přesvědčen, že stromy, které byly redukovány letos v létě, budou v následujícím jarním období dále prosychat, do dvou až tří let jejich koruny proschnou a to až v takovém rozsahu, že je bude nutné pokácet. Příčinnou souvislost mezi řezem a jejich úhynem pak lze snadno najít. Stromy nejsou dle mého názoru tak vitální, aby silný redukční řez v korunách, který je bude stabilizovat, dlouhodobě přežily. Proto vidím jako více než pravděpodobné, že obvodově redukováné stromy letos v létě budou od příštího roku silně prosychat, až zcela odumřou. Tento proces může dle mého názoru trvat max. 5 – 6 let. To však neznamená, že by vinu za jejich další usychání nesl neodborně provedený řez jako takový.

2. Ošetření kmenových defektů

V navrhovaných opatřeních se u pěti lip objevuje návrh ošetření úzlabí a začištění pahýlů. K mé velké lítosti původní posudek nijak nespecifikoval, co přesně tím autoři mysleli a v čem konkrétně by zmíněné ošetření mělo spočívat. Na ošetřování dutin, velkých ran po řezu a odlomených větvích je totiž mnoho názorů a za posledních dvacet let prošla tato oblast doslova revolucí. V současné době se od těchto ošetření prakticky upouští, nebo se omezují na ošetření okrajů rány pokud možno v co nejkratší době po vzniku poranění. Zásahy typu penetračních nátěrů mrtvého dřeva, vydlabávání dutin, překrývání nepropustnými pryskyřičnatými nátěry, instalace stříšek apod. se na základě dlouhodobých zkušeností jak v naší zemi, tak i na mezinárodním poli ukázalo jako málo efektivní a dlouhodobě nespolehlivé. Jsou sice specifické případy boje s konkrétními patogeny a různé metody v přístupu, ovšem stále se jedná o věc okrajovou, zatím v praxi málo ověřenou a v poměru k získaným výsledkům neúměrně drahou. Bohužel infekci poraněného dřeva nedokážeme zatím účinně a dlouhodobě zabránit, což je i jedním z důvodů proč se ve velké míře ustoupilo od tradičního zatírání ran. Pokud se rány dnes ošetřují, pak především ihned po vzniku poranění a za účelem snížení výparu vody v kambiální zóně a místech nově se tvořícího kalusu, dále za účelem hormonální podpory růstu kalusu a omezeně pro krátkodobou inhibici klíčení spór dřevokazných hub fungicidními přípravky. To má také smysl v případech, kdy je reálná naděje na úplné zahojení (zavalení) rány nově vzniklým kalusem. U velkých ran, např. po odlomených větvích, nemá kromě mechanického zahlazení okrajů rány další ošetření význam, jelikož rána se jednak už nikdy úplně nezahojí a proces hojení je natolik dlouhodobý, že jednorázová aplikace látky, byť v ten okamžik účinné, nemá z dlouhodobého hlediska zásadní význam. O estetickém hledisku začišťování ran se s ohledem na chybějící souvislost se stromem nezmiňuji.

Co se týká začištění pahýlů, tak jeho smysl je bezesporu v odstranění mrtvých částí až na místo valčího se nového kalusu (nesmí však v žádném případě dojít k jeho jakémukoli poškození). V případech, kdy se kalus už na pahýlu tvoří a snaží se ho překrýt, není vhodné ho v žádném případě

znovu poraňovat. Ošetření mrtvého dřeva nemá prokazatelně (ani vědecky) podloženou přímou souvislost se zlepšením stavu stromu, potažmo jeho vitality a zdravotního stavu.

3. Vazby

Jedním z dalších nesplněných navrhovaných opatření jsou nenainstalované vazby na třech lípách. Tady je situace poněkud obdobná, jako v předchozím bodě v tom, že návrh nespecifikuje typ vazeb a rozsah (množství) na jednotlivých stromech. I když lze jednoznačně souhlasit s názorem posudku AOPK, že v případě ponechání lip v současném stavu na stanovišti bude instalace vazeb nutná, je poměrně diskutabilní, jaké vazby, na kolika stromech a v jakém množství a v kolika úrovních v korunách by se měli instalovat. Osobně jsem přesvědčen o vhodnosti použití preventivních dynamických vazeb ze syntetických materiálů (např. Cobra, Arco, Florapas aj.), instalovaných především jednoúrovňově v horní třetině koruny nad místem problematického větvení. Instalaci vazeb na takto poškozených stromech však musí doprovázet i redukční řez (v bezlistém stavu v předjaří), na jehož základě se dimenzuje nosnost, umístění a počet vazeb. Vazby se obecně umísťují na hlavní kosterní větve (zpravidla 2 až 3 kosterní větve) jako prevence před rozlomením tlakového větvení či jeho následků. V případě předmětných lip se však kmen metlovitě větví do mnoha menších větví, z nichž prakticky každá vyrůstá ze staticky problematického úžlabí a může se kdykoli vyломit.

Vyvázat všechny problematické větve by bylo sice teoreticky možné, avšak prakticky nesmyslné, jelikož by jednak strom připomínal spíše pavučinu a navíc by se náklady na instalaci takových vazeb šplhaly do nereálných částek. Jen pro zajímavost materiál jednoho spojení dvou větví nejlevnějšími českými syntetickými popruhy systém ARCO Standard 3t vychází přibližně na 1.000,- Kč bez DPH. Při představě instalace např. 15ti vazeb si tedy dokážeme udělat představu o výši ceny za ošetření jednoho stromu. Navíc instalaci vazby do koruny stromu péče o ni zdaleka nekončí, v následujících letech je nutná pravidelná revize vazeb, příp. jejich povolování, výměna za staré a poškozené apod.

Hlavním důvod, proč považuji za rozumné, že vazby nebyly zatím instalovány do korun lip, vidím jednak v tom, že dosud nebylo rozhodnuto o tom, které stromy se vlastně budou či nebudou kácet a jak se příslušný orgán ochrany přírody a krajiny vyjádří ke stromům, které se rozhodl ponechat. V závislosti na tomto rozhodnutí pak vlastník pozemku provede příslušná opatření, aby byly vazby nainstalovány na stromy, které skutečně na stanovišti zůstanou a především budou dimenzovány zcela přesně až po provedení odpovídajícího řezu. Pak bude pravděpodobně potřeba instalace vazeb na více než tři stromy v aleji, jelikož problém oslabené statiky stromů a tím i jejich provozní bezpečnosti je zde zásadní u mnohem většího počtu jedinců. Pokud se strom nejdříve váže, a pak teprve řeže, hrozí jednak poškození vazby při řezu a zároveň se vazba povoluje a dosahuje velkých průvěsů v důsledku odlehčení větví a sevření ostřejšího úhlu větví.

4. Mladé výsadby

Posudek konstatuje nedostatečnou péči o mladé výsadby, jelikož stromky jednoznačně prokazují známky sucha. Není sporu o tom, že v takto exponovaných a nepříznivých stanovištních podmínkách není vody nikdy dost a musíme se proto snažit o maximální závlivku. Přesto si myslím, že tento obecný soud je dost přísný s ohledem na to, že v položkovém hodnocení jsou jako prosychající označeny pouze tři z pěti mladých lip, což nemusí zcela jednoznačně mít souvislost pouze s nedostatkem závlivkové vody. Poměr 5:3 nehovoří jednoznačně o plošném zanedbání péče. Je zde i celá řada jiných faktorů, které se mohou projevit nadměrným prosycháním korunky (např. zvýšená kontaminace půdy solemi, zhutnění půdy, vysoké teploty a sluneční záření v létě, psí moč v prostoru kořenového krčku rostliny, přesadbový šok, poškození kořenového balu ve školce, poškození kořenů při výsadbě, nesprávně provedený komparativní řez při výsadbě atp.). Přesto však považuji minimálně závlivku jako jedno z nejdůležitějších opatření pomáhající k dobré aklimatizaci nové výsadby na stanovišti. Povýsadbová péče je v každém případě velice důležitá pro budoucí rozvoj stromu a základ jeho kosterního větvení. V každém případě navrhuji provést v předjařím období roku 2009 výchovný řez s cílem prevence tvorby tlakových větvení a podporu tvorby jedné průběžné hlavní osy. Absence závlahových perforovaných hadic nemusí být opět technologickou chybou. Je pravdou, že závlivka s její pomocí je účinná, rychlá a pro strom snadno přijatelná. Problém ovšem nastává, pokud hadice nemá zátku, která by zabránila opačnému problému, kterým je vysychání. Vzhledem k tomu, že tyto zátky jsou často v pozornosti vandalů a volně otevřená hadice je více mínus než plus, upouští se od

jejich aplikace a závlivkové mísy se především mulčují s vyvýšeným okrajem pro příjem vody postřikem na kořenovou mísu.

5. Mechanická ochrana kmenů

Jedním z oprávněných požadavků je bezesporu instalace mechanických zábran proti poškozování kmenů a zhutňování kořenových mís. V tomto případě je použití jakéhokoliv preventivního opatření účinnou pomocí proti negativním účinkům parkujících aut. Ideálním řešením pro stromy by samozřejmě bylo opětovné zatravnění průvodně zeleného pásu mezi krajními a středními řadami stromů. To je ovšem velice ožehavá otázka v požadavku na radikální snížení počtu parkovacích míst. Zde má TSK jistě určitý omezený prostor k vyjednávání s příslušnými úřady, ale je třeba, aby ho beze zbytku využilo.

Závěr

Závěrem mohu konstatovat, že dle mého názoru provedl správce pozemku a stromů na něm adekvátní zásahy, aby stromům neuškodil a alespoň částečně předešel možnosti statického selhání některých jedinců, či jejich částí, do výsledku rozhodovacího procesu o budoucnosti stromů. Osobně mne zarazí, že správní řízení o povolení kácení stromů se vůbec může protáhnout na více než ¼ roku. To v dané situaci stromům rozhodně neprospívá. Takto dlouhé průtahy zbytečně posunují dobu, ve které je možné některé specifické zásahy provést a vlastníka navíc uvádí do nebezpečí odpovědnosti za případně způsobené škody. Těžko také lze požadovat zásahy vlastníka na stromech, o kterých vlastně ještě není řádně rozhodnuto ve správním řízení. Těžko můžeme nutit někoho, aby investoval do stromů, o jejichž budoucnosti a případném způsobu ošetření nejsme schopni v přiměřené době kompetentně rozhodnout.

Navržená opatření v posudku AOPK jsou dle mého názoru v podstatě v souladu se současným názorem odborné veřejnosti na ošetřování stromů ve městech. Sporná však může po právu být diskuze o efektivnosti a účinnosti některých opatření s ohledem na jejich provozní bezpečnost. Zde se bezesporu můžeme názorově rozcházet. I když jedním z požadovaných hodnocených bodů posudku měla být právě provozní bezpečnost, nebyl jejímu hodnocení věnován prakticky žádný prostor. Čtenář posudku je tak uveden v nejistotu, do jaké míry souvisí navržená opatření se zlepšením zdravotního stavu a do jaké míry se zajištěním odpovídající provozní bezpečnosti. Zároveň jsem toho názoru, že navrhovaná opatření mají být co nejkonkrétnější jedná proto, aby byla co nejjednoznačnější, snadno kontrolovatelná a později i vymahatelná. Obecné, neurčité či dokonce vágní formulace uvádí vlastníka i realizátora ve zmatek a vytvářejí zbytečný prostor pro nedorozumění a zbytečné spory.

V neposlední řadě nemohu souhlasit s hodnocením vlivu případného zásahu na krajinný ráz v bodě 6 posudku AOPK č. 391/2008, kde se konstatuje, že „... odstranění předmětných stromů by bylo úplnou likvidací parkové plochy.“ I když jednorázová úplná či naopak postupná výměna stromů v uličním stromořadí je vždy bolestnou záležitostí, pevně věřím, že si všichni uvědomujeme, že k ní dříve nebo později, v té či oné formě musí dojít. Likvidace zelené parkové plochy je dle mého názoru např. výstavba nového supermarketu či administrativní budovy na zelené ploše se zdravými stromy, jak tomu je s největší pravděpodobností u stavebního záměru na parkové ploše vedle hotelu Diplomat nedaleko uličního stromořadí v Thákurově ulici. Výměnu poškozeného či dožívajícího stromu za mladou výsadbu, která navíc na daném stanovišti dlouhodobě prosperuje, musíme chápat jako proces nezbytné obnovy a trvale udržitelné biologické a ekologické hodnoty stanoviště. Tak to dělávali s úspěchem již naši předkové, staří zahradníci a měli bychom to respektovat i my. Věřím, že o to nám všem společně jde, i když se samozřejmě v názoru na způsob dosažení víceméně stejného cíle můžeme odborně lišit.

V Praze dne 26. 09. 2008

ING. MAREK ŽĎÁRSKÝ
HASINA 6, 289 34 ROŽDALOVICE
TEL.: +420 603 465 612
IČO: 602 04 672, DIČ: CZ 7307270443